

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1937 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld, dels ock i ämnet väckt motion.

Genom en den 18 december 1936 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 16, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat, här nedan intaget förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld.

I samband med berörda proposition har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Carlström m. fl.* väckt motion, nr 34, i vilken hemställts, *dels* att riksdagen ville besluta sådan ändring i 5 § av det i propositionen framlagda lagförslaget att där stadgade åtgärder och skyldigheter helt måtte åvila vederbörande järnvägsinnehavare, samt att bestämmelserna i lagförslagets 13 § om skyldighet att underställa beslut om brandfogdes och vice brandfogdes arvode länsstyrelsens prövning måtte utgå, *dels ock* att vederbörande utskott måtte vidtaga de förändringar i lagtexten som av nyssnämnda yrkanden kunde föränledas.

I fråga om de skäl som ligga till grund för det genom propositionen framlagda lagförslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen. Beträffande motiveringen till motionärernas hemställan hänvisas till motionen.

Gällande bestämmelser.

Det nu framlagda lagförslaget avser att ersätta *lagen den 14 oktober 1914 om förekommande och släckning av skogseld*, vilken lag alltså är oförändrad gällande.

I 1914 års lag är såsom en allmän medborgerlig plikt fastslagen skyldighet att delta i släckning av skogseld (8 §).

Skogsbrandväsendet är närmast en kommunal angelägenhet, om än länsstyrelse har medbestämmande- eller prövningsrätt beträffande vissa frågor. Till grund för brandväsendet ligger den s. k. brandroteindelningen (5 §). Vad angår landet är huvudregeln den, att varje socken skall utgöra en brand-

rote. Efter framställning äger dock länsstyrelse fritaga socken från skyldighet att utgöra brandrote eller medgiva, att två eller flera socknar må förenas till en brandrote. Länsstyrelse äger vidare efter vederbörandes hörande förordna, att socken skall utgöra mer än en brandrote, och bestämma socknens indelning i brandrotar. Vad angår städer samt köpingar, som utgöra egna kommuner, äger länsstyrelse efter vederbörandes hörande förordna, att icke planlagt område skall utgöra en eller flera brandrotar. I varje brandrote skall finnas en brandfogde och en suppleant för denne (6 §). Såväl brandfogden som suppleanten väljes av kommunen, men för att valet skall bliva gällande erfordras länsstyrelsens godkännande.

Ändamålet med denna organisation är att tillskapa en effektiv ledning för själva eldsläckningsarbetet. Men i övrigt ålägger 1914 års lag kommun inga särskilda förpliktelser med avseende å skogsbrandväsendet utan meddelar endast föreskrifter rörande förfarandet, då skogseld uppkommit eller hotar att utbryta (9—13 §§). Det beror på kommunens gottfinnande att vidtaga sådana åtgärder som förberedande planläggning av eldsläckningsarbetet, anskaffande av eldsläckningsredskap, anordnande av brandbevakning o. s. v. För sådant ändamål äger kommun att med länsstyrelsens godkännande antaga särskilda ordningsföreskrifter (14 och 16 §§). En dylik bestämmelse fanns upptagen redan i ett av norrländska skogsvårdskommittén den 16 mars 1912 avgivet förslag i ämnet, vilket förslag låg till grund för 1914 års lag. Nämnda kommitté anförde i nyssberörda hänseende bland annat:

Härvid (vid uppgörandet av förslaget) har det, med hänsyn till de många växlande ortsförhållandena i landet, synts kommittén icke vara lämpligt att i lag stadga allt vad till förekommande av skogseld och till släckning därav kan vara tjänligt, utan att i lagen borde införas endast sådana bestämmelser, som för allmänt rådande förhållanden kunna finnas lämpliga, medan däremot de för de särskilda orterna behöfliga reglerna skulle fastställas av de lokala myndigheterna, detta så mycket hellre som det förefallit kommittén mindre önskligt att i lag fastslå skyldigheter, måhända föranledande utgifter, som kunna bliva för de särskilda orterna avsevärt betungande.

1914 års lag förutsätter, att skogsbrandväsendet åtminstone i regel ej skall åsamka kommunen några kostnader. Brandfogdebefattningen är principiellt oavlönad, ehuru väl kommunen äger att med länsstyrelsens godkännande besluta, att arvode för uppdraget skall utgå av kommunens medel (15 och 16 §§). Ersättning för deltagande i eller annan verksamhet för släckning av skogseld utgår — under vissa förutsättningar — av statsmedel (17 §).

Även i andra författningar än 1914 års lag återfinnas bestämmelser om skogsbrand. I 19 kap. 3, 5 och 22 §§ strafflagen stadgas straff för uppsåtligt sättande av eld å annans skog, för försök till dylikt brott samt för vållande till eldskada å annans skog. Enligt förordningen den 31 december 1915 (nr 585) angående användande av militär personal till upprätthållande av allmän ordning samt för eldsläckning och andra dylika ändamål, sådan sagda förordning lyder enligt kungörelserna den 16 september 1932 (nr 450)

och den 30 december samma år (nr 600), äger länsstyrelse och, under vissa omständigheter, jämväl annan civilmyndighet begära militärhandräckning för släckning av mera betydande brand. Slutligen ha genom Kungl. Maj:ts brev den 14 november 1913 och den 26 augusti 1921 föreskrifter meddelats om utsträckt användande av rikstelefon såsom brandbevakningsmedel vid skogseld m. m.

Förslagets tillkomst m. m.

I skrivelse den 22 januari 1935 anförde svenska brandskyddsföreningen, att de senare årens erfarenheter lett till den allmänna uppfattningen, att skogsbrandskyddet behövde förbättras, samt att en av föreningen med anledning därav tillsatt kommitté, den s. k. *skogsbrandkommittén*, på uppdrag av föreningen den 13 oktober 1934 avgivit betänkande med förslag till revision av 1914 års lag m. m.; och hemställde föreningen bland annat, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att godkänna nämnda lagförslag.

Skogsbrandkommittén hade verkställt statistisk undersökning angående förekomsten av och orsakerna till skogseldar samt angående skogseldarnas ekonomiska skadegörelse. Av de lämnade uppgifterna, vilka enligt vad kommittén framhållit icke gjorde anspråk på ett exakt återgivande av de behandlade förhållandena, inhämtas bland annat följande:

Totalarealen av skogseld under tiden 1914—1933 övergången mark har beräknats utgöra 93,900 har eller i genomsnitt c:a 4,700 hektar per år. Av de kända brandorsakerna ha de vanligaste varit åskslag (23.1 %), gnistor från lokomotiv (15.5 %), lägereldar (13.6 %), risbränning (11.7 %) och tobaksrökning (8.3 %). Med utgångspunkt från ett brandskadevärde av 100 kronor och en släckningskostnad av 25 kronor, i genomsnitt per har räknat, har beräknats att under tiden 1914—1933 för samtliga skogar brandskadan belöpt å cirka 8.4 milj. kronor och släckningskostnaden utgjort cirka 2.3 milj. kronor. Totalförlusten skulle alltså vara 10.7 milj. kronor eller i genomsnitt 0.5 milj. kronor per år.

Skogsbrandkommittén ansåg sig kunna fastslå att gällande bestämmelser angående förekommande och släckning av skogseld vore behäftade med väsentliga brister. Kommittén anförde härom i sitt betänkande bland annat:

Vid upprepade tillfällen har ådagalagts, att skogsbrandväsendets organisation enligt nuvarande författningar lämnar åtskilligt övrigt att önska. En omarbetning av dessa, i syfte att åvägbringa ett bättre brandskydd, måste därför anses vara nödvändig.

Man har gjort gällande, att mera tillfredsställande förhållanden skulle kunna uppnås, därest blott kommunerna mera allmänt ville antaga ordningsföreskrifter jämlikt 14 § av 1914 års skogseldslag. Förvisso torde en del härmed kunna vinnas. Men möjligheten att härigenom ernå ett nöjaktigt brandskydd är begränsad, ty föreskrifterna måste självfallet hållas inom ramen för de syftemål, de äro avsedda att befordra. Ordningsföreskrifterna skola också av denna anledning lagligen underställas länsstyrelses prövning och fastställas oförändrade eller ogillas. Det har visat sig, att kommunernas ansträngningar att på denna väg ordna brandskyddet ofta strandat på deras överskattning av de möjligheter, som här erbjuda sig, eller på ett kanske obe-

tydligt förbiseende, som föranlett dem att vid upprättandet av de ifrågavarande bestämmelserna överskrida gränserna till den egentliga lagstiftningens område. Häril ligger nog till ej ringa del orsaken, varför blott ett fåtal kommuner antagit dylika ordningsföreskrifter.

Skogsbrandkommitténs förslag innehöll i huvudsak följande:

Förslaget åsyftade i främsta rummet en utvidgning och förstärkning av skogsbrandväsendets organisation. Därjämte föreslogos vissa ändringar i de bestämmelser i 1914 års lag, som närmast avsågo själva eldsläckningsförfarandet, medan övriga stadganden lämnades i huvudsak oförändrade. Förslaget var uppbyggt efter samma system som 1914 års lag. Sålunda bibehöllos brandrote- och brandfogdeinstitutionerna i huvudsak oförändrade. Däremot föreslog kommittén en betydlig utvidgning av kommunens ävensom av länsstyrelsens skyldigheter beträffande skogsbrandväsendet. Det skulle åligga kommun att upprätthålla ett brandskydd, som ansåges kunna tillfredsställa skäliga anspråk på trygghet mot skada av skogseld (7 § första stycket), samt länsstyrelse att vaka över att skogsbrandväsendet vore tillfredsställande ordnat (6 § första stycket). Kommitténs förslag innebar, att det i varje brandrote skulle finnas en med hänsyn till ortsförhållandena effektiv organisation av skogsbrandväsendet. De närmare bestämmelserna därom skulle meddelas i särskild skogsbrandordning, som skulle finnas för varje brandrote (18 §). Sådan skogsbrandordning skulle uppgöras av vederbörande kommun samt prövas och fastställas av länsstyrelsen. Kommittén anförde härom, att skogseldslagen liksom hittills endast skulle uppdraga de allmänna linjerna för brandskyddets ordnande, under det att skogsbrandordningarna skulle fullständiga lagen med i varje särskilt fall erforderliga detaljbestämmelser om brandväsendets omfattning och beskaffenhet i övrigt. Brandordningen skulle följaktligen innehålla en för försvaret mot skogseld utarbetad plan, avpassad efter brandrotens särskilda betingelser i skogligt hänseende och efter kommunens ekonomiska villkor. Där brandfaran vore stor, måste givetvis mera omfattande anstalter påkallas, medan man eljest kunde nöja sig med enklare anordningar.

För att tjäna såsom ledning vid skogsbrandordningarnas upprättande utarbetades av kommittén några normalförslag, vilka såsom bilaga fogats vid propositionen.

Vad angår kostnaderna för skogsbrandväsendet innebar kommitténs förslag, att utgifterna för brandväsendets organisation, de s. k. fasta brandberedskapskostnaderna, skulle bestridas av kommunala medel, medan de med själva släckningsarbetet förbundna kostnaderna skulle bestridas av statsmedel efter i huvudsak samma grunder som enligt 1914 års lag. Till fasta brandberedskapskostnader hörde först och främst arvoden till brandfogde och vice brandfogde. Enligt förslaget skulle i regel utgå sådant arvode och i varje fall ersättning för med uppdraget förenade expenskostnader såsom skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton o. dyl. Till fasta brandberedskapskostnader hörde vidare utgifter för anskaffning och förvaring av släckningsredskap och sjukvårdsutrustning.

Rörande de ekonomiska verkningarna av den föreslagna skogsbrandorganisationen anförde kommittén:

Vid en omläggning av brandberedskapen enligt de riktlinjer, som i betänkandet uppdragits, torde ökade kostnader i viss utsträckning ej kunna undvikas. Att i siffror angiva den utgiftsökning, ett genomförande av de ifrågasatta lagändringarna skulle medföra, låte sig emellertid av naturliga skäl icke göra. Av allt att döma torde emellertid dessa stegrade kostnader i regel kunna begränsas till jämförelsevis små belopp. I och med genomförandet av en mera ändamålsenlig skogseldsläckningsorganisation borde själva släckningskostnaderna, genomsnittligt sett, minska och sålunda statens direkta utgifter sjunka. Den ökning i de kommunala utgifterna för skogsbrandskyddet, reformen samtidigt skulle medföra, torde sålunda komma att motvägas av en minskning i de statliga utgifterna för samma ändamål. Kommunernas kostnadsstegring torde, som nyss antytts, i allmänhet kunna hållas inom tämligen snäva gränser. I ekonomiskt hänseende borde därför de framlagda förslagen till lagändringar icke behöva vålla betänkligheter.

Över skogsbrandkommitténs förslag avgåvo statskontoret, domänstyrelsen, samtliga länsstyrelser, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, svenska skogsvårdsföreningen, Norrlands skogsvårdsförbund, Sveriges skogsägareförbund och skogsägareföreningarnas riksförbund infordrade utlåtanden. Över särskilda delar av förslaget avgåvos utlåtanden jämväl av järnvägsstyrelsen, chefen för generalstaben, chefen för flygvapnet och svenska järnvägsföreningen. En del länsstyrelser hade vid sina utlåtanden fogat yttranden av hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelser, kommuner, landsfogdar, landsfiskaler, brandfogdar, brandchefer och militära myndigheter m. fl. Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund hade vid sitt utlåtande fogat yttranden av samtliga skogsvårdsstyrelser.

Ingen av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna hade något att erinra mot en omarbetning av 1914 års lag. Flertalet av dem tillstyrkte en sådan omarbetning och fann skogsbrandkommitténs förslag ägnat att läggas till grund för ändrad lagstiftning, medan några inskränkte sig till att framställa detaljanmärkningar mot förslaget. Ett par länsstyrelser i södra delen av landet uppgåvo, att inom deras förvaltningsområden gällande bestämmelser hittills fungerat i stort sett tillfredsställande, men framhöllo, att den allmänfara, som under ogynnsamma förhållanden vore förenad med skogseld, likväl gjorde det önskvärt, att åtgärder för en förbättrad organisation vidtoges. Flertalet övriga länsstyrelser, framför allt sådana i de nordligare delarna av landet, vitsordade, att gällande bestämmelser ej fungerat tillfredsställande, samt betonade behövligheten av ett förstärkt skogsbrandväsen.

Vad angår den av skogsbrandkommittén föreslagna organisationen av skogsbrandväsendet, framställdes ej några erinringar mot en utvidgning i och för sig av kommunernas och länsstyrelsernas skyldigheter beträffande skogsbrandväsendet. Flertalet av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna tillstyrkte likaledes förslaget om obligatorisk skogsbrandordning. Länsstyrelserna i Södermanlands, Kristianstads och Skaraborgs län

ifrågasatte emellertid nödvändigheten av en sådan anordning. Länsstyrelsen i Södermanlands län föreslog sålunda, att i analogi med brandstadgans bestämmelser angående landsbygden skogsbrandordning skulle uppgöras endast i de fall, då kommun därom gjorde framställning eller länsstyrelse så funne erforderligt. Länsstyrelserna i Kristianstads och Skaraborgs län föreslogo i stället, att länsstyrelse skulle äga befogenhet att på framställning befria kommun från skyldigheten att ha skogsbrandordning för brandrote.

Åtskilliga av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna framhöll, att den av skogsbrandkommittén tänkta organisationen, sådan den kommit till uttryck i de av kommittén utarbetade normalförslagen till skogsbrandordningar, vore alltför omständig, invecklad och kostsam. Å andra sidan påpekades emellertid, att lagförslaget ej i och för sig lade hinder i vägen för antagande av skogsbrandordning av enklare beskaffenhet.

Förslag väcktes även om skogsbrandväsendets organisation efter helt eller delvis andra grunder än de av skogsbrandkommittén förordade. Länsstyrelsen i Skaraborgs län ifrågasatte sålunda, om icke en kombination av skogsbrandskydd och annat brandskydd vore möjlig, särskilt i sådana landskommuner, som icke äro underkastade brandstadgans bestämmelser. Länsstyrelsen i Gävleborgs län framhöll vikten av samverkan med de efter hand färdigorganiserade kommunala brandkårerna. Domänstyrelsen framförde, bland annat, förslag om upptagande av särbestämmelser för de större, sammanhängande skogsområdena i mellersta och norra delarna av landet.

Sedan det av skogsbrandkommittén framlagda förslaget i vissa delar omarbetats inom jordbruksdepartementet, har lagrådets yttrande över förslaget inhämtats. I anledning av vissa från lagrådets sida gjorda erinringar blev förslaget föremål för överarbetning inom departementet, varvid jämväl vissa andra jämkningar vidtogos.

Förslagets innehåll.

Beträffande förslagets huvudgrunder anförde *föredragande departementschefen* vid remissen till lagrådet bland annat följande:

»Enighet synes i stort sett råda därom, att vårt nuvarande skogsbrandskydd icke är tillfredsställande. Bristerna torde i främsta rummet vara att söka på det organisatoriska området. Gällande lagbestämmelser hava ej medfört den planmässighet och stadga i skogsbrandväsendets organisation, som torde krävas för ett verksamt bekämpande av den fara, vilken skogseldarna innebära. En effektivare brandberedskap än den som för närvarande i allmänhet förefinnes synes behöflig. Ny lagstiftning i ämnet torde därför vara erforderlig. Skogsbrandkommitténs förslag synes härvid i huvudsak kunna läggas till grund. — — —

Vad angår innehållet i departementsförslaget har jag ej funnit anledning att frångå den princip, som ligger till grund för 1914 års lagstiftning, eller att

i lagen endast böra införas sådana bestämmelser, som äro tillämpliga för allmänt rådande förhållanden. Åt de lokala myndigheterna bör sålunda anförtros att fastställa de för de särskilda orterna behövlige närmare reglerna. Att, såsom föreslagits, i lagen inrymma särbestämmelser för vissa delar av landet torde ej vara lämpligt. Den gränsdragning, en sådan anordning skulle förutsätta, måste bliva ytterst schematisk, vilket med stor sannolikhet skulle medföra, såväl att områden, vilka borde vara underkastade dessa särbestämmelser, bleve undantagna därifrån, som att områden, där särbestämmelserna ej erfordrades, bleve underkastade desamma. Genom införandet av bestämmelse om skyldighet för länsstyrelse att vaka över skogsbrandväsendet torde erforderliga garantier vinnas för att varje ort erhåller det för dess förhållanden behövlige skogsbrandväsendet.

Såsom grundval för skogsbrandväsendet har i departementsförslaget liksom i skogsbrandkommitténs förslag den nuvarande brandrote- och brandfogdeinstitutionen bibehållits. Några mera vägande anmärkningar mot desamma hava icke blivit anförda. Väl har påtalats, att brandroteindelning på sina håll ej skett på lämpligaste sätt samt att brandfogdebefattningar stundom blivit tillsatta med för sådant uppdrag olämpliga personer. Dessa anmärkningar beröra emellertid ej brandrote- och brandfogdeinstitutionen såsom sådan. Den främsta anledningen till att gällande bestämmelser ej alltid fungerat tillfredsställande torde fastmer vara att söka däri, att kommunen — förutom skyldighet att utse brandfogde — ej ålagts några särskilda förpliktelser med avseende å skogsbrandväsendet. Det beror helt på kommunens gottfinnande att vidtaga anordningar för ett effektivt skogsbrandskydd, och i praktiken har det visat sig, att endast ett fåtal kommuner vidtagit sådana anordningar. Det torde därför vara ofrånkomligt att vid ny lagstiftning å förevarande område utvidga kommunens skyldigheter beträffande skogsbrandväsendet. Av vad förut anförts framgår, att det med hänsyn till de växlande ortsförhållandena ej låter sig göra att i lagen närmare angiva kommuns åligganden i sådant hänseende. Det torde emellertid vara tillräckligt att i lagen fastslå en allmän skyldighet för kommun att vidmakthålla ett betryggande skogsbrandväsen samt låta det ankomma på kommunen att under länsstyrelsens överinseende utfärda närmare bestämmelser i ämnet. På grund av det allmännas intresse av ett effektivt skogsbrandväsen bör nämligen kommun i förevarande hänseende, på sätt skogsbrandkommittén föreslagit, vara underkastad länsstyrelsens övervakning (14 §¹).

Vad angår omfattningen av den skyldighet, som sålunda bör åvila kommun, synes ej rimligtvis kunna begäras vidmakthållande av ett skogsbrandväsen, som även under de mest ogynnsamma omständigheter har högsta möjliga effektivitet. Ett sådant skogsbrandväsen skulle draga alltför stora kostnader. Kraven hava i departementsförslaget i överensstämmelse med skogsbrandkommitténs förslag angivits sålunda, att skogsbrandväsendet skall kunna anses tillfredsställa skäligen anspråk på trygghet mot skada av skogseld (6 §). Skogsbrandväsendet bör alltså avpassas efter den skogbevuxta

¹ Motsvarar 6 § andra stycket i propositionsförslaget.

arealens omfattning och beskaffenhet, den normala faran för skogseld och andra dylika omständigheter. På många håll torde endast behövas en förberedande planläggning av eldsläckningsförfarandet. I andra fall kan därjämte erfordras släckningsredskap, sjukvårdsutrustning, anordningar för gemensam proviantering m. m. I skogrika trakter eller under särskilda omständigheter, exempelvis stark torka, kan det vara nödvändigt att upprätta s. k. beredskapskårer. En viss hänsyn kunde måhända även böra tagas till kommunens ekonomiska förhållanden.»

I anslutning till nu sist återgivna uttalande framhöll departementschefen att — på sätt nedan närmare angives — förslag komme att framställas att kommun under vissa förutsättningar skulle kunna av statsmedel erhålla bidrag till kostnaderna för skogsbrandväsendet, samt att vid bifall härtill kommunernas ekonomiska intressen torde bliva tillräckligt beaktade. Departementschefen anförde vidare:

»Vad angår vidtagandet av sådana åtgärder som uppförande av brandtorn eller anordnande på annat sätt av brandbevakning i syfte att utbruten skogseld snabbt må kunna upptäckas, anläggande av cykelstigar och dylikt må nämnas, att redan norrländska skogsvårdskommittén hade under omprövning frågan om utvidgad användning av brandtornsystemet. Med hänsyn till de stora anläggnings- och bevakningskostnaderna och svårigheterna att rättvist fördela dessa kostnader ansåg kommittén, att anordnande av brandtorn och därmed förenad bevakning fortfarande borde överlätas å det enskilda initiativet. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Detta gäller även sådana andra anordningar, varom nyss nämnts. Skogsbrandskyddet är ju icke uteslutande ett allmänt intresse utan även ett rent privatekonomiskt intresse för vederbörande skogsägare och försäkringsbolag. Det allmännas skyldigheter med avseende å skogsbrandväsendet böra lämpligen begränsas till eldsläckningsförfarandet och därmed sammanhängande förberedande åtgärder, medan det, åtminstone i första hand, bör tillkomma det enskilda initiativet att ombesörja brandbevakning och dylikt. Detta innebär naturligtvis ej, att kommun skulle vara förhindrad att, om den så finner erforderligt eller lämpligt, vidtaga eller medverka till även sistnämnda slag av åtgärder.

De närmare bestämmelserna om skogsbrandväsendet avses enligt departementsförslaget skola, på sätt skogsbrandkommittén föreslagit, meddelas i skogsbrandordningar (12 §). Dessa böra hädanefter bliva obligatoriska. Även för brandrotar, där faran för skogseld kan synas ringa, är en förberedande planläggning av eldsläckning nödvändig. De av skogsbrandkommittén utarbetade normalförslagen synas dock förutsätta en alltför vidlyftig organisation och torde såväl med hänsyn härtill som på grund av de vidtagna ändringarna i kommitténs lagförslag icke kunna i oförändrat skick komma till användning. Då skogsbrandordning enligt departementsförslaget skall — såsom jämväl skogsbrandkommittén föreslagit — prövas och fastställas av länsstyrelse, torde kunna förutsättas att nödig tillsyn utövas därå, att brandordningarna givas det innehåll, som med hänsyn till omständig-

heterna är i varje särskilt fall skäligt och lämpligt. I sista hand torde avgörandet i dylikt ärende böra tillkomma Kungl. Maj:t.»

I fråga om de särskilda bestämmelserna i propositionsförslaget hänvisas till den i propositionen intagna specialmotiveringen. Vissa detaljfrågor skola dock här närmare omförmälas.

Frågan om bestämmelser angående röjning efter avverkning invid järnväg.

Något stadgande härom förekommer icke i 1914 års lag.

I 5 § första stycket av lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift stadgas, att om eld kommer lös från lokomotiv eller från eldstad i annat järnvägsfordon och därigenom sker skada å fast egendom eller å lös egendom, som icke av järnvägens förvaltning eller betjäning för befordran mottagits, järnvägens innehavare skall ersätta skadan. I tredje stycket av samma paragraf stadgas, att järnvägens innehavare skall vara fri från ersättningsskyldighet, om skadan, utan att hava sin orsak i vårdslöshet vid järnvägens drift, föranletts därigenom, att annan än järnvägens innehavare, efter det järnvägens anläggning påbörjades, utanför järnvägens område på kortare avstånd från närmaste järnvägsspår än 30 meter upplagt brännbart löst gods utan säkert skydd eller uppfört byggnad av lätt antändligt ämne eller täckt förut uppförd byggnad med sådant ämne eller vidtagit annan dylik åtgärd, som uppenbarligen i väsentlig mån ökat den från järnvägstrafiken hotande eldfaran.

I samband med antagandet av 1914 års lag anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och på vad sätt särskilda lagbestämmelser kunde meddelas till förebyggande av faran för skogseld genom antändning i följd av järnvägs drift, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda. I anledning därav anmodade Kungl. Maj:t järnvägsstyrelsen och domänstyrelsen att gemensamt verkställa ifrågavarande utredning. Ämbetsverken överlämnade i sin tur uppdraget till särskilda sakkunniga, vilka den 10 oktober 1916 avgåvo betänkande med förslag till lag om förekommande av skogseld genom antändning i följd av järnvägs drift. Den 16 mars 1918 överlämnades lagförslaget av ämbetsverken till Kungl. Maj:t, därvid dessa, med godkännande av de principer som lågo till grund för lagförslaget men med vissa erinringar och ändringsförslag, hemställde om avlåtande till riksdagen av proposition i frågan. Genom nådigt brev den 31 mars 1933 underrättades järnvägsstyrelsen om att utredningen icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt 5 § i skogsbrandkommitténs förslag skulle markägare, om avverkning ägt rum å område på kortare avstånd från närmaste järnvägsspår, å vilket bantåg framfördes, än trettio meter, vara pliktig att, på anmodan av vederbörande järnvägsförvaltning och på dess bekostnad, vidtaga åtgärder till förhindrande av att genom avverkningen ökad fara för skogseld uppstode.

Kommittén anförde bland annat:

Förvisso kan man hävda, att en lagstiftning till förekommande av skogseld är ofullständig, om den ej beaktar faran för antändning från järnvägar. Med hänsyn till att frågan om bestämmelser till skydd mot denna fara nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning och ej föranlett åtgärd, har kommittén emellertid icke ansett sig böra framlägga ett mera genomgripande förslag i ämnet.

Att alldeles lämna denna angelägenhet åsido är dock icke försvarligt, särskilt som det visat sig, att de av järnvägarna hittills vidtagna åtgärderna ej förmått att tillfyllest minska risken för skogseld. Otvivelaktigt torde ännu åtskilligt kunna vinnas i säkerhetskänseende blott man söker undanröja den ökade fara för skogseld, som uppstår därigenom, att ris och annat avfall efter skogsavverkning kvarlämnas invid järnvägslinje. Ur allmän säkerhetsynpunkt synas därför sådana åtgärder vara befogade, som avse att framtvunga ett avlägsnande av sålunda utmed järnväg hopat ris och avfall, utan att markägarens behöriga intressen åsidosättas.

Ett naturligt förhållande är, att vid varje skogsavverkning större eller mindre mängder ris och annat avfall från de fällda träden kvarligga å marken utan att kunna tillvaratagas. Enligt kommitténs uppfattning kan det ej läggas avverkaren eller markägaren till last, om därigenom vid avverkning utmed järnväg uppstår ökad fara för antändning av skogen från bantåg. Kommittén har i sitt lagförslag intagit ett stadgande (5 §) av innebörd, att, där avverkning efter lagens ikraftträdande ägt rum inom kortare avstånd från närmaste järnvägsspår, å vilket bantåg framföres, än trettio meter, markägaren skall vid ansvar för uppkommen skada vara pliktig att, på anmodan av vederbörande järnvägsförvaltning och på dess bekostnad, omedelbart vidtaga åtgärder till förhindrande av att genom avverkningen i och för sig ökad fara för skogseld uppstår. Kommittén förutsätter därvid, att om järnvägsförvaltning underlåter att i vederbörlig ordning göra dylik anmodan, och eld till följd av tågdriften uppstår å det ifrågavarande området, järnvägen ensam skall bära ansvaret härför på sätt nu gällande lag bestämmer.

Detta förslag är så utformat, att man synes hava rätt räkna med att enighet mellan järnvägsförvaltningen och markägaren, beträffande sättet för åtgärdens utförande lätt bör kunna ernås.

Samtliga de myndigheter och sammanslutningar, som uttalat sig särskilt i denna del, förordade upptagandet av bestämmelser om röjning vid avverkning invid järnväg. Länsstyrelserna i Uppsala och Kronobergs län samt Sveriges skogsägareförbund tillstyrkte kommittéförslaget, men eljest framställdes åtskilliga anmärkningar mot detsamma.

Beträffande frågan om vem som borde vidkännas kostnaden för röjningen gjorde järnvägsstyrelsen gällande, att det enligt 5 § i 1886 års lag jämte därå grundad rättspraxis vore markägaren, som stode risken för eldskada, uppkommen genom antändning av kvarlämnat ris och avfall, samt att markägaren följaktligen även borde vidkännas kostnaden för den föreslagna röjningen. Styrelsen anförde vidare i sitt utlåtande, bland annat, följande.

Därest emellertid någon tvekan ur formell synpunkt angående järnvägarnas ställning i föreliggande hänseende skulle förefinnas, torde dock icke några bärande reella skäl kunna anföras till stöd för skogsbrandkommitténs uppfattning, att järnvägarna böra vidkännas i § 5 i dess förslag omförmälda kostnad.

De områden, det här rör sig om, äro av naturliga skäl för varje särskild markägare i regel mycket begränsade, varför ock röjningskostnader för denne bli obetydliga, i synnerhet om avröjningen sker i omedelbart sammanhang med avverkningen. Men härtill kommer, att det endast torde vara i överensstämmelse med god ordning å en fastighet, att upprensning sker efter företagen avverkning, och lärer väl sådan även vara till fördel för befrämjande av återväxt eller eventuellt bete. Då alltså nu ifrågavarande åtgärder — icke blott ur brandskyddssynpunkt — äro i icke ringa grad ett markägarens eget intresse, kan det icke anses vara med billighet och rättvisa förenligt att lägga kostnaderna för desamma på järnvägarna, så mycket mindre som järnvägarna redan vidtagit — vilket av kommittén ock vitsordas — och alltjämt vidtaga omfattande åtgärder till förhindrande av eldfara från lokomotiv.

Dessa åtgärder medföra själfvallet icke obetydliga kostnader och skulle för visso komma att ökas ganska väsentligt, om föreliggande förslag genomfördes, dels på grund av järnvägarnas stora utsträckning, dels ock med hänsyn till det ringa intresse, markägare skulle hava att hålla dem nere. Många tvistigheter om ersättningsbeloppens storlek vore ock, under nyss angivna förutsättning, att befara, då säkerligen åtskilliga markägare icke skulle underlåta att framställa överdrivna krav, i synnerhet när de riktades mot staten.

Jämväl länsstyrelserna i Blekinge, Malmöhus och Västmanlands län samt svenska järnvägsföreningen uttalade sig mot eller ifrågasatte riktigheten av att lägga kostnaden för röjningen å järnvägsinnehavaren. Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och svenska skogsvårdsföreningen tillstyrkte däremot förslaget på denna punkt.

Vid remissen till lagrådet anförde föredragande departementschefen bland annat:

»Statistiken utvisar, att ett ganska betydande antal skogseldar uppkommit genom eldspridning från lokomotiv. Uppenbart är, att faran för skogseld väsentligt ökas, om vid avverkning invid järnväg ris, avfall o. dyl. kvarlämnas inom sådant avstånd från järnvägen, att det lätt kan nås av kringflygande gnistor. En ej obetydlig del av de genom eldspridning från lokomotiv uppkomna skogseldarna torde också vara att tillskriva den omständigheten, att erforderlig röjning försummats. Jag har därför lika med skogsbrandkommittén funnit bestämmelser om röjningsskyldighet böra införas i förevarande lag.

Enligt 5 § i 1886 års lag jämte därå grundad rättspraxis (jfr N. J. A. 1906: 501 och 1909: 38) torde järnvägsinnehavare vara fritagen från skyldighet att ersätta skada, som uppkommit därigenom, att eld från lokomotiv eller från eldstad å annat järnvägsfordon antänt vid avverkning inom trettio-metersgränsen kvarlämnat ris eller avfall, upplagt timmer eller dylikt. Redan därav lärer följa, att det bör ankomma på markägaren ej blott att ombesörja röjningen utan även att bekosta densamma. Härför tala även praktiska och ekonomiska skäl. För markägaren torde det vara en enkel sak att ombesörja röjningen och densamma torde i regel ej behöva föranleda några större kostnader, i varje fall ej om röjningen verkställes i samband med avverkningen. För järnvägarna skulle däremot en skyldighet att

bekosta eller verkställa röjning nödvändigögra ett vidlyftigt övervaknings- och kontrollväsen och de sammanlagda kostnaderna skulle sannolikt stiga till avsevärda belopp.

Röjning torde i regel ske lättast i samband med avverkningen och bör i varje fall vara verkställd, innan riset och avfallet hunnit torka. Har markägaren försummat röjning, torde det vara lämpligast att låta det ankomma på vederbörande brandfogde eller, om sådan ej finnes, på vederbörande järnvägsförvaltning att på markägarens bekostnad ombesörja röjningen. Innan brandfogde eller järnvägsförvaltning verkställer röjning, bör lämpligen markägaren erinras om sin ifrågavarande skyldighet samt lämnas tillfälle att själv utföra röjningen. Särskilda omständigheter såsom att markägaren ej är anträffbar eller att överhängande fara för skogseld föreligger synas dock kunna föranleda, att röjning omedelbart vidtages. Att i lag uppställa närmare föreskrifter i dessa avseenden torde ej vara lämpligt.»

I enlighet med dessa uttalanden upptogs i remissförslagets 5 § ett stadgande av följande lydelse: »Företages avverkning invid järnväg på kortare avstånd från närmaste järnvägsspår än trettio meter, åligger det markägaren att vidtaga erforderliga åtgärder till förhindrande av att genom avverkningen ökad fara för skogseld uppstår, vid påföljd för uraktlåtenhet därutinnan att brandfogden eller, där sådan ej finnes, järnvägsförvaltningen på markägarens bekostnad äger verkställa de behövliga åtgärderna.»

Sedan lagrådet anmärkt bland annat, att av förarbetena syntes framgå att den med de föreslagna bestämmelserna avsedda verkan icke sträckte sig längre än till själva utförandet av de rensningsåtgärder å skogsmark utmed järnvägslinje, vilka ansetts vara av betydelse för att förekomma skogseld i följd av antändning från lokomotiv, samt att det således torde ligga utanför förslagets syfte att genom stadgandet markägaren skulle i avseende å straff- eller skadeståndsskyldighet komma i annan ställning än som följde av gällande rätt, gavs vid överarbetningen inom departementet åt stadgandet den lydelse, som upptagits i propositionen.

Frågan om sättet för utseende av brandfogde och vice brandfogde samt om bestämmandet av arvode åt dessa.

Skogsbrandkommittén föreslog, att rätten att utse brandfogde och suppleant för denne eller, med kommitténs terminologi, vice brandfogde skulle överflyttas å länsstyrelsen, att tiden för förordnandet skulle förlängas till fyra år samt att den som förordnades till brandfogde eller vice brandfogde skulle vara skyldig att åtaga sig uppdraget, såvida han ej innehaft sådant uppdrag nästföregående fyraårsperiod. Kommittén anförde härom bland annat följande.

Med allt fog kan man betrakta brandfogdeinstitutet som den centrala kärna, kring vilken den nuvarande organisationen för släckning av skogseld är uppbyggd. Organisationens effektivitet blir av naturliga skäl helt beroende av brandfogdarnas lämplighet och förmåga. Det är därför av synnerlig vikt,

att till brandfogdar utses endast fullt kompetenta personer, vilka fylla nödiga anspråk ifråga om ledaregenskaper, skoglig erfarenhet samt lokal- och personkännedom.

Allvarliga erinringar kunna riktas mot det nu tillämpade systemet vid tillsättande av brandfogdar. Detta lämnar ej säkerhet för att lämpliga personer utses. Uppenbara missförhållanden hava därigenom uppkommit. Åtskilliga förslag, avsedda att undanröja dessa, hava ock framlagts, därav flera åsyftande en omgestaltning av hela befälsorganisationen. Då emellertid kommittén ansett brandfogdeinstitutet i sig självt vara av sådant värde, att man bör värna om dess bestånd, har den samtidigt funnit nödvändigt att i första hand föreslå sådana bestämmelser, att bästa möjliga garantier skapas för val av kompetenta personer till brandfogdar.

Kommittén förutsätter, att länsstyrelse vid förordnande av brandfogdar skall rådfråga vederbörande skogsvårdsstyrelse ävensom att sistnämnda myndighet i sin tur i lämplig utsträckning skall samråda med domänverkets organ och större enskilda skogsägare.

Skogsbrandkommittén föreslog vidare att kommun, i motsats till vad förhållandet är enligt gällande rätt, skulle vara pliktig att till såväl brandfogde som vice brandfogde utgiva arvode för uppdraget. Kommittén anförde här- om, bland annat, följande.

Med hänsyn dels till det krävande och ansvarsfulla arbete, som är förenat med brandfogde- och vice brandfogdeposterna, dels till förpliktelsen att ställa sig till förfogande för uppdragen i fråga, har kommittén ansett nödvändigt att sagda befattningshavare av kommunala medel tillerkännas skäligen arvodet. Några allmänna regler för ersättningarnas utgående torde, i betraktande av de växlande ortsförhållandena, icke kunna uppställas. Kommittén vill dock framhålla, att vid bestämmande av arvode befattningens mer eller mindre krävande natur skall beaktas. Brandfogden bör i varje fall erhålla gottgörelse för med uppdraget förenade expenskostnader, såsom för skrivhjälp, skrivmaterialier, postporton m. m. Bestämmelser om nu ifrågasvarande ersättningar böra införas i skogsbrandordningen.

Av de myndigheter och sammanslutningar, som uttalat sig särskilt i denna del, ifrågasatte endast länsstyrelsen i Blekinge län lämpligheten och nödvändigheten av att fråntaga kommunerna deras rätt att välja brandfogde och vice brandfogde. Länsstyrelsen i Uppsala län anförde, att innebörden av det av kommittén föreslagna stadgandet rörande arvode åt brandfogde och vice brandfogde torde vara, att arvodet skulle kunna, i likhet med fjärdingsmans arvode enligt lagen den 29 september 1899 angående fjärdingsmannabestyrets utgörande, prövas i administrativ ordning, men att länsstyrelsen, då statsbidrag icke vore ifrågasatt, betvivlade nödvändigheten och lämpligheten av att undandraga bestämmandet från kommunens eget avgörande. Länsstyrelsen i Blekinge län ansåg, att arvode borde prövas och fastställas av länsstyrelse. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län föreslog, att länsstyrelse tillerkändes rätt att hos kommun göra framställning om rättelse samt att, om rättelse icke skedde, vidtagna erforderliga åtgärder för framtvingande av beslut om skäligt arvode.

Vid remissen till lagrådet anförde föredragande departementschefen bland annat:

Såsom kommittén anfört, vore det av den största vikt, att brandfogdebefattningarna tillsattes med för uppdraget lämpliga personer. Betydelsen härav komme att bliva än större, om den föreslagna utvidgningen av skogsbrandväsendet genomfördes. En bidragande orsak till att det genom 1914 års lag skapade skogsbrandväsendet ej erhölet den effektivitet, som varit avsedd, vore otvivelaktigt, att brandbefälet icke alltid varit vuxet sin uppgift. Kommunerna torde ej i erforderlig utsträckning ha beaktat frågans betydelse. Stundom torde ha inträffat, att andra än rent sakliga skäl varit avgörande vid val av brandfogde. Visserligen skulle enligt gällande lagstiftning länsstyrelsen pröva den valdes lämplighet för uppdraget, men denna bestämmelse torde på sin höjd förebygga, att uppenbart olämpliga personer förordnades. Skogsbrandkommitténs förslag, enligt vilket brandfogde och vice brandfogde skulle, efter kommuns hörande, utses av vederbörande länsstyrelse, syntes ägnat att trygga en mera tillfredsställande ordning. Med hänsyn till det stora allmänna intresse, som låge bakom ifrågavarande lagstiftning, hade departementschefen därför ansett sig böra biträda detta förslag.

En bidragande orsak till att brandfogdebefattningarna ej alltid blivit tillsatta med lämpliga personer torde ha varit, att befattningarna i regel vore oavlönade eller endast obetydligt avlönade. Departementschefen biträdde skogsbrandkommitténs förslag, att brandfogde och vice brandfogde skulle åtnjuta skäligt arvode. Likaledes tillstyrkte departementschefen, att kostnaderna härför gäldades av vederbörande kommun. Vid bifall till vad i annat sammanhang komme att föreslås angående bidrag av statsmedel till kommunernas fasta brandberedskapskostnader komme dock viss del av sagda arvoden att återinflyta till kommunkassan. Sådana särskilda med brandfogdebefattningen förenade utgifter som resekostnader, kostnader för skrivhjälp, postporton och andra expenser torde ej, på sätt kommittén syntes ha avsett, böra inräknas i arvodesbeloppet utan torde böra ersättas för sig. Skyldighet för kommun att svara för dylika utgifter torde följa redan av stadgandet i 6 § av departementsförslaget.

Ej heller torde arvodet böra omfatta ersättning för deltagande i släckningsarbete. Då skogseld utbrutit, borde för deltagande i släckningen brandbefälet åtnjuta gottgörelse enligt samma grunder som annan deltagare i arbetet. Arvodet skulle sålunda endast avse det med brandberedskapen förenade besväret.

Rimligen borde det i första hand ankomma på vederbörande kommun att fastställa arvodesbeloppens storlek. Med hänsyn till det allmänna intresse, som låge bakom ifrågavarande lagstiftning, torde emellertid kommuns beslut om arvode böra underställas länsstyrelsen för prövning och fastställelse, därvid dock fastställelse ej borde få vägras, med mindre beloppet uppenbarligen icke vore skäligt. Underlåte kommun att bestämma arvode eller bestämdes arvode till belopp, som uppenbarligen icke vore skäligt, borde länsstyrelse äga möjlighet att åstadkomma rättelse.

Vid granskningen av förslaget inom lagrådet anförde justitierådet Sandström, med vilken justitierådet Afzelius i huvudsak instämde:

»Enligt nu gällande lag utgör brandfogdesysslan en kommunal förtroende-post. Brandfogde utses av kommunalstämma eller av stadsfullmäktige under viss kontroll av länsstyrelsen. Arvode kan utgå enligt beslut av nämnda kommunala organ men är icke obligatoriskt. Förslaget däremot gör brandfogden till en kommunal befattningshavare, som utses av länsstyrelsen efter kommunens hörande och till vilken skall utgå arvode.

Det kan väl icke förnekas att förslaget i jämförelse med nuvarande förhållanden erbjuder större garanti för att posten skall bliva besatt med kompetent innehavare och att förslagets genomförande därigenom skulle bidra till en förhöjd effektivitet i brandskyddsväsendet. Emellertid måste det sättas i fråga huruvida tillräckliga skäl finnas för att i förevarande avseende offra den kommunala självbestämmningsrätten. Brandfogdens uppgift, särskilt i vad det gäller ledandet av eldsläckningsarbetet, är visserligen ansvarsfullt och maktpåliggande, men detsamma kan sägas i lika hög grad vara fallet med många av de kommunala uppdrag, vilka tillsätts av de kommunala representationerna. Det torde, i varje fall på de flesta håll, bliva mycket sällan som brandfogdens tjänster komma att tagas i anspråk för ledandet av eldsläckningsarbete, och med undantag möjligen för den jämförelsevis korta tid, som i början kan åtgå för att organisera en släckningsberedskap sådan som förslaget åsyftar, torde posten åtminstone i regel ej bliva särdeles betungande. Varken arbetets natur eller dess omfattning synes fördenskull i och för sig böra föranleda en annan ordning beträffande postens tillsättande än i fråga om kommunala uppdrag i allmänhet. Det saknas också skäl att antaga att de beslutande kommunala organen icke skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fylla uppgiften att utse brandfogdarna. I den mån brister påpekats i detta hänseende förefaller det sannolikt att de mindre berott på systemet såsom sådant än därpå att vikten av ifrågavarande angelägenhet icke stått tillräckligt klar för vederbörande kommuner. Det finnes all anledning tro att önskvärd effektivitet skall kunna uppnås med bibehållande av den nuvarande ordningen, endast det tillses att från auktoritativt håll föras fram lämpliga kandidater. I sådant avseende kunde tänkas att skogsvårdsstyrelsernas erfarenhet ställdes till de beslutande kommunalorganens förfogande på det sätt att valet skulle ske efter förslag av vederbörande styrelse. Utöver de i remissprotokollet föreslagna åtgärderna för höjande av organisationens effektivitet kunde dessutom ifrågasättas att anordna en konsulentbefattning, vars innehavare hade till uppgift att inspektera brandskyddsväsendet och tillhandagå med råd.

De synpunkter som sålunda framförts torde förtjäna så mycket mera beaktande som den ståndpunkt förslaget intager i fråga om sättet för brandfogdepostens tillsättande haft till följd den ändring som föreslås i arvodesfrågan. Visserligen har i betänkandet såsom skäl för förslagets ståndpunkt i denna del åberopats jämväl det krävande och ansvarsfulla arbete som är förenat med brandfogde- och vice brandfogdeposterna. Utan att underskatta detta arbete torde man emellertid, såsom redan antytts, kunna utgå ifrån att brandfogdeposten i regel ej ens efter den nya organisationen skall bliva särdeles betungande. På många håll måste förhållandena antagas vara sådana att ett arvode överhuvud taget icke är påkallat. Det synes därför vara lämpligast att såsom för närvarande lämna åt kommunen att bestämma huruvida arvode skall utgå. Med förslagets ståndpunkt kan lätt inträffa att, sett från det allmännas synpunkt, kostnaderna för den nya organisationen bliva större än som motsvarar den ökade effektiviteten.

Med hänsyn till vad sålunda anförts synes det böra tagas under övervägande huruvida icke såsom i nu gällande lag brandfogde- och vice brandfogdeposterna alltjämt böra anordnas såsom kommunala förtroendeposter utan obligatoriskt arvode. Därest så finnes böra ske, skulle därav förändras vissa ändringar i 9, 11, 13 och 15 §§.»

I anledning av dessa uttalanden har föredragande departementschefen i propositionen anført:

»— — — Vad först angår det system, efter vilket ifrågavarande poster böra tillsättas, har jag med hänsyn till de skäl, vilka i samband med remissen till lagrådet anförts till stöd för det remitterade förslagets ståndpunkt härutinnan, ej ansett mig böra frångå nämnda förslag. Vidkommande härefter frågan om arvode åt brandfogde och vice brandfogde torde väl på åtskilliga håll, i varje fall sedan den förberedande organisationen av skogsbrandväsendet genomförts, det med dessa befattningar förenade arbetet icke bliva särskilt betungande. Skyldigheten att övervaka och kontrollera skogsbrandväsendets organisation kommer dock alltid att bestå. Att märka är även, att brandfogde- och vice brandfogdeuppgifterna under delar av året komma att medföra en viss begränsning för vederbörande befattningshavare i deras rörelsefrihet. Arvodet behöver ej nödvändigtvis fastställas i ett årligt engångsbelopp utan kan, om så befinnes lämpligare, bestämmas att utgå i form av dagarvode, antingen för både brandfogden och vice brandfogden eller för endera av dem, särskilt då för vice brandfogden. För en sådan anordning bör emellertid förutsättas, att vederbörande befattningshavares skyldigheter blivit tämligen noggrant angivna i skogsbrandordningen samt att erforderliga bestämmelser meddelas rörande kontroll och attestering av arvodesräkningarna. I detta sammanhang kan erinras om att de med brandfogde- och vice brandfogdebefattningarna förenade expenser samt ersättningar till brandfogde och vice brandfogde för deltagande i släckningsarbete ej skola ingå i arvodet utan gottgöras i annan ordning. Med hänsyn till nu anförda omständigheter och då arvodet i fall där befattningen medför endast obetydligt arbete kan sättas så lågt, att brandrotens kostnad därför inskränkes till ett minimum, finner jag mig icke heller i arvodesfrågan böra förordna någon ändring i det remitterade förslaget.»

Frågan om ersättning för deltagande i släckning av skogseld m. m.

I 17 § av 1914 års lag föreskrives, att den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av skogseld, må kunna, efter ty skäligen prövas, av statsmedel bekomma ersättning eller särskild belöning därför även som ersättning för skada till följd av arbetet. Brandfogden eller annan, som utövat befälet vid brandstället, äger till länsstyrelsen avgiva förslag rörande tilldelande av ersättning eller belöning; har framställning därom inkommit till honom, skall han med eget yttrande överlämna ärendet till länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall pröva förslag eller framställning, som nu sagts, samt

till vederbörande utanordna dem tillerkända belopp. Klagan över länsstyrelsens beslut må ej föras.

För bestridande av statsverkets utgifter enligt dessa stadganden har under en följd av år i riksstaten under nionde huvudtiteln uppförts ett förslagsanslag, vilket från och med budgetåret 1931/1932 upptagits med 20,000 kronor. Under budgetåret 1933/1934 belastades anslaget med 576,832 kronor 48 öre. Sedan riksdagens revisorer i berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning sistnämnda budgetår framställt vissa anmärkningar rörande utgifterna för ifrågavarande ändamål, anhöll 1935 års riksdag i skrivelse nr 279, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande vad revisorererna anfört.

1935 års riksdag anhöll vidare i skrivelse nr 236 på grund av en inom första kammaren väckt motion, nr 11, att utredning måtte verkställas rörande dels möjlighet att av statsmedel utbekomma ersättning efter enahanda grunder vid fullgörandet av medborgerlig förpliktelse enligt brandstadgan som vid dylika förpliktelsers fullgörande enligt 1914 års lag dels ock enhetliga grunder för bestämmande av ersättningarna, samt att Kungl. Maj:t där efter måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning. Av ärendet framgår, att den ersättning, som däri åsyftas, avser kroppsskada. Sedan riksförsäkringsanstalten den 24 september 1936 avgivit infordrat utlåtande över sistnämnda riksdagsskrivelse, avgåvos av ett flertal myndigheter yttranden över utlåtandet och de förslag till lösning av ifrågavarande spörsmål, som däri innehållas. Ärendet är under beredning i socialdepartementet.

Skogsbrandkommittén föreslog beträffande de bestämmelser som upptagas i 17 § av 1914 års lag icke några mera genomgripande förändringar.

I det till lagrådet remitterade förslaget upptogs i anslutning härtill under 22 § ett stadgande av följande lydelse:

Den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av skogseld, må kunna av statsmedel bekomma ersättning eller särskild belöning därför ävensom ersättning för skada till följd av arbetet.

Har vid mera långvarigt släckningsarbete visat sig nödvändigt att genom ledningens försorg ordna gemensam proviantering, skall kostnaden härför bestridas av statsmedel.

Närmare bestämmelser i oförmälda hänseenden meddelas av Kungl. Maj:t.

Vid remissen till lagrådet uttalade föredragande departementschefen till motivering för det sålunda föreslagna stadgandet att han i princip anslöte sig till skogsbrandkommitténs förslag, att statsverket borde utgiva ersättning för släckning av skogseld efter i huvudsak samma grunder som enligt 1914 års lag. Efter att ha redogjort för de grunder efter vilka ersättningen borde utgå anförde departementschefen, att då det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser i ämnet, liksom hittills i lagen endast horde meddelas anvisning om ifrågavarande möjligheter till ersättning av statsmedel.

I det nu framlagda lagförslaget har ifrågavarande stadgande uteslutits. I propositionen anför föredragande departementschefen härom, att han funnit onödigt att i lagen intoges bestämmelser av den i 22 § av det remitterade förslaget angivna beskaffenheten. Frågan om ersättning eller belöning av statsmedel i anledning av eldsläckning vore närmast en anslagsfråga. Den torde sålunda icke behöva avgöras genom civillag. Departementschefen förutsatte att, därest riksdagen ej fattade beslut i annan riktning, Kungl. Maj:t utan särskilt lagstadgande meddelade bestämmelser angående dylik ersättning i överensstämmelse med de grunder, som innehölles i det remitterade förslaget och motiven till detta.

Bidrag av statsmedel till vissa kommuner.

I samband med redogörelsen för lagförslaget torde även böra omnämnas vissa uttalanden i propositionen om bidrag av statsmedel till vissa kommunernas kostnader efter den föreslagna omorganisationen av skogsbrandväsendet.

Vid remissen till lagrådet anförde sålunda föredragande departementschefen bland annat:

Uppenbart vore, att kostnaderna för vidmakthållande av ett betryggande skogsbrandskydd, på sätt avsåges enligt departementsförslaget, komme att ställa sig mycket olika på olika håll. I kommuner med stor skogsareal bleve kostnaderna givetvis större än i kommuner med mera obetydlig skogstillgång. Då härtill komme, att skogskommunernas ekonomiska ställning icke alltid vore den bästa, torde kostnaderna i fråga kunna antagas bliva för vissa kommuner ganska betungande. Det syntes därför önskvärt att bidrag till sagda kostnader kunde i någon form utgå. Departementschefen hade efter övervägande av olika möjligheter ansett sig böra förorda ett av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund framställt förslag att medel för ändamålet anvisades å riksstaten. Vad anginge de grunder, efter vilka statsbidrag sålunda borde kunna tilldelas, syntes det ej lämpligt att prövningsrätten därutinnan genom några ovillkorliga föreskrifter alltför strängt begränsades. Såsom regel torde det vara tillräckligt, att bidraget bestämdes till högst tre fjärdedelar av vederbörande kommuns med skogsbrandväsendet förbundna kostnader av beskaffenhet att enligt vad som anförts vid den allmänna motiveringen till lagförslaget böra av kommunen gäldas. Bidrag syntes böra utgå endast för sådana fall, då kostnaderna med hänsyn till deras storlek och vederbörande kommuns ekonomiska förhållanden i övrigt kunde anses för kommunen betungande. Det torde sålunda företrädesvis bliva de stora norrländska skogskommunerna, som kunde komma i åtnjutande av bidrag. För tryggande av en enhetlig behovsprövning torde bidragstilldelningen i sista hand böra göras beroende på Kungl. Maj:ts beslut. Det torde få bero på Kungl. Maj:t att med utgångspunkt från dessa riktlinjer, därest erinran ej mötte från riksdagens sida, meddela närmare bestämmelser i ämnet. Erinras kunde emellertid, att enligt direktiven för den av Kungl. Maj:t den 24 januari 1936 tillsatta s. k. kommunalskatteberedningen i dennas uppdrag inginge bland annat undersökning av frågan om avlyftande från kommunerna av kostnaderna för vissa uppgifter samt om jämkningar i den nuvarande fördelningen av samhällsuppgifterna mellan staten och kommuner av olika ordning. I den mån den sålunda igångsatta utredningen kunde komma att beröra kommunernas kostnader för brandväsendet

torde måhända därav föranledas, att nu förevarande ersättningspörsmål finnge upptagas till förnyat övervägande i ett vidsträcktare sammanhang.

Statsverkets kostnader för ifrågasatt bidragstilldelning torde kunna beräknas icke komma att överstiga 50,000 kronor om året.

Med den i propositionen föreslagna dagen för lagens ikraftträdande kommer den ifrågasatta anslagsökningen icke att erfordras förrän under budgetåret 1938/1939.

Under förarbetena till det nu framlagda lagförslaget har från skilda håll vitsordats, att effektivare åtgärder i syfte att nedbringa skogseldarnas antal och omfattning äro erforderliga. Utskottet instämmer häri och vill i detta sammanhang erinra om att enligt den av skogsbrandkommittén upprättade statistiken den årliga totalförlusten till följd av skogseldar uppgår till ett så betydande belopp som i genomsnitt 0.5 milj. kronor. En revision av den gällande lagen av den 14 oktober 1914 om förekommande och släckning av skogseld synes därför vara påkallad.

Utskottet.

Det framlagda lagförslaget avser i främsta rummet att utvidga och förstärka skogsbrandväsendets organisation. De grundläggande bestämmelserna härutinnan återfinnas i 6 §, vari stadgas skyldighet för kommun att vidmakthålla ett skogsbrandväsen, som kan anses tillfredsställa skäliga anspråk på trygghet mot skada av skogseld, samt för länsstyrelsen att vaka över att skogsbrandväsendet inom länet är tillfredsställande ordnat. Enligt förslaget skall liksom för närvarande den kommunala enheten för skogsbrandväsendet utgöras av brandrote; det föreslås att för varje brandrote skall finnas särskild skogsbrandordning, innehållande de närmare bestämmelserna om skogsbrandväsendets ordnande inom brandroten. Skogsbrandordning skall antagas av brandroten men underställas länsstyrelsen för fastställelse. Genom de sålunda föreslagna åtgärderna synas påtagliga fördelar stå att vinna i jämförelse med den nu gällande ordningen.

Den genom 1914 års lag införda brandfogdeinstitutionen skall enligt förslaget såsom sådan bibehållas. I fråga om sättet för utseende av brandfogde gäller för närvarande att brandfogden väljes av kommunen samt att valet skall underställas länsstyrelsen. Finner länsstyrelsen den valde icke lämplig, äger länsstyrelsen förordna om nytt val. Härutinnan föreslås i propositionen den ändringen att brandfogden skall förordnas av länsstyrelsen efter brandrotens hörande. Utskottet har icke funnit sig övertygat om att en så genomgripande ändring i ordningen för utseende av brandfogde verkligen är påkallad av något praktiskt behov. Tillräcklig garanti mot val av olämpliga personer torde föreligga redan enligt gällande rätt, då länsstyrelsen har att pröva den valdes lämplighet för uppdraget. Utskottet förordar därför att brandfogde liksom hittills väljes av den för brandroten beslutande representationen, d. v. s. å landet kommunalfullmäktige eller, där sådana ej finnas, kommunalstämma och i stad stadsfullmäktige. Sätillvida föreslår dock utskottet en ändring i de nu gällande bestämmelserna, att om länsstyrelsen finner den valde icke vara lämplig, länsstyrelsen bör kunna omedelbart förordna

annan person. Detta utesluter givetvis ej att länsstyrelsen, om så finnes böra ske, i stället kan återremittera ärendet för nytt val.

Enligt 1914 års lag äger kommun besluta att arvode skall utgå till brandfogde. Beslutet blir emellertid icke giltigt med mindre det godkännes av länsstyrelsen. I propositionen föreslås nu, att arvodet skall göras obligatoriskt samt att vid underställning av arvodesbeslutet länsstyrelsen skall äga rätt att vägra fastställelse om arvodet uppenbarligen icke är skäligt. Utskottet anser visserligen att med hänsyn till vikten av att till brandfogde utses en dugande kraft arvode bör utgå till brandfogden, i vilket sammanhang utskottet erinrar om att såsom departementschefen framhållit arvodet kan, om så finnes lämpligt, bestämmas att utgå i form av dagarvode. Emellertid föreligger enligt utskottets mening icke anledning att göra ändring i den för närvarande gällande principen angående avgörandet i arvodesfrågan. Utskottet anser att denna princip lämpligen kan komma till uttryck genom ett stadgande av innehåll att brandfogde skall i avseende å rätt till gottgörelse i anledning av sitt uppdrag vara jämställd med ordförande i kommunal nämnd. Därigenom skulle det ankomma på vederbörande kommunala representation att bestämma huruvida och med vilket belopp arvode skall utgå. Jämlikt bestämmelser i kommunallagarna (80 § lagen om kommunalstyrelse å landet och 75 § lagen om kommunalstyrelse i stad) erfordras i regel länsstyrelsens godkännande för att giva laga kraft åt arvodesbeslutet. Emellertid bör, då det med brandfogdesysslan förenade arbetet särskilt i vissa trakter kan antagas bliva åtskilligt betungande, åt den som väljes till brandfogde medgivnas rätt att avsäga sig uppdraget jämväl på den grund att arvodet anses bestämt till ett uppenbarligen för lågt belopp. Utrymme för beaktande av dylikt skäl till avsägelse torde förefinnas vid den prövning av åberopat hinder som omförmäles i 9 § tredje stycket c) av förslaget. Härigenom torde tillräcklig garanti vinnas för att arvodet blir bestämt till skäligt belopp.

Utskottets sålunda gjorda uttalanden om brandfogdes tillsättande och arvode äga motsvarande tillämpning beträffande vice brandfogde.

I 5 § av förslaget upptages ett stadgande om skyldighet för markägare att bekosta röjning efter avverkning invid järnväg till förhindrande av att genom avverkningen ökad fara för skogseld uppstår. De kostnader som härigenom skulle åläggas markägaren kunde ofta komma att bliva rätt betydliga. Utskottet vill framhålla, att de fall då röjningen lämpligen kan ske i samband med själva avverkningen äro mera sällsynta, enär i regel avverkning sker då marken är snöbetäckt. Såsom i utskottets redogörelse omnämnts, är järnvägens innehavare i vissa fall, som angivas i 1886 års lag angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift, fritagen från ersättningsskyldighet då inom 30-metersgränsen av annan vidtagits åtgärd som uppenbarligen i väsentlig mån ökat den från järnvägstrafiken hotande eldfaran. De nu föreslagna bestämmelserna om läggande av röjningskostnaden å markägaren synas emellertid innefatta en skyldighet även i fall då järnvägsinnehavaren jämlikt 1886 års lag själv skulle vara ansvarig för en timande skogseld. Härvidlag må framhållas, att för ansvarsfrihet för järnvägsinnehavaren fordras

att skadan *föranletts* av den av markägaren vidtagna åtgärden, i vilket hänseende bevisskyldigheten åvilar järnvägsinnehavaren, och vidare att markägarens åtgärd *uppenbarligen i väsentlig mån* ökat eldfaran från järnvägen. Det synes härjämte icke vara fullt klart att järnvägsinnehavarens ansvarsfrihet enligt 1886 års lag jämväl innefattar det fall att från markägarens sida endast underlåtet undanskaffande av ris och kvistar efter avverkning föreligger utan att någon åtgärd för hopsamlade eller uppläggande skett. Utskottet har med hänsyn härtill icke funnit sig övertygat om det skäligen i att ålägga markägaren en skyldighet av den i 5 § föreslagna omfattningen. Å andra sidan har utskottet ej heller med stöd av den i förevarande ärende föreliggande utredningen ansett sig kunna förorda en sådan bestämmelse som föreslagits av skogsbrandkommittén, eller att kostnaden för röjningen skulle läggas å järnvägsförvaltningen. Även om någon särskild bestämmelse rörande röjningsskyldighet icke intages i lagen, måste det emellertid anses ligga inom ramen för brandfogdens uppgifter att tillse att erforderlig röjning sker till förekommande av ökad fara för skogseld. Därvid torde brandfogden, med utgångspunkt från ett bedömande av huruvida det i det särskilda fallet är järnvägsförvaltningen eller markägaren som enligt 1886 års lag står risken för skogsbrand, utan tvivel i många fall kunna förmå den, som sålunda anses stå risken, att i eget intresse vidtaga de erforderliga röjningsåtgärderna. På grund av vad sålunda anförts och då den i 5 § av propositionsförslaget upptagna bestämmelsen icke lärer stå i något nödvändigt sammanhang med lagförslagets stadganden i övrigt, vill utskottet förorda att 5 § utgår.

Såsom av utskottets redogörelse framgår förekommer i 1914 års lag, 17 §, ett stadgande om rätt till ersättning av statsmedel för deltagande i eller annan verksamhet för släckning av skogseld. Stadgande härom upptogs jämväl i skogsbrandkommitténs förslag, 20 §, och i det till lagrådet remitterade förslaget, 22 §, men har av formella skäl uteslutits i propositionen. Enligt utskottets mening bör dock i lagen — vilken såsom medborgerlig plikt stadgar deltagande i släckning av skogseld — liksom för närvarande finnas det grundläggande stadgandet om rätt till ersättning därför av statsmedel. Utskottet förordar fördenskull att såsom en sista paragraf i lagförslaget upptages ett stadgande av samma innehåll som 22 § i det remitterade förslaget.

I anslutning till de sålunda av utskottet förordade ändringarna i Kungl. Maj:ts förslag har utskottet funnit vissa formella jämkningar i förslaget böra vidtagas.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att det genom förevarande proposition framlagda lagförslaget icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Lag

om förekommande och släckning av skogseld.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vill någon företaga kolning eller tjärbränning eller ock svedja eller bränna gräs, ris eller ljung eller för annat ändamål uppgöra eld i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit, åligger det honom att, genom grävning eller annorledes, vidtaga de särskilda anordningar, som kunna anses erforderliga till förhindrande av eldens spridning.

2 §.

Då stark torka råder eller i följd av stark blåst fara för skogseld föreligger, må svedjning eller bränning av gräs, ris eller ljung icke förehas eller eljest, utom för utövande av näring eller i fall av trängande behov, eld uppgöras i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit.

3 §.

Eld, som uppgjorts å plats, varom ovan nämnts, må ej övergivas, förrän den blivit fullständigt släckt.

4 §.

Ej må någon handskas ovarsamt med brinnande eller glödande föremål å sådan plats och under sådana omständigheter, att skogseld därav lätt kan uppstå.

5 §.

Sker skogsavverkning invid järnväg och vidtagas ej inom område på kortare avstånd från närmaste järnvägsspår än trettio meter erforderliga åtgärder till förhindrande av att genom avverkningen ökad fara för skogseld uppstår, äger brandfogden eller järnvägsförvaltningen på markägarens bekostnad verkställa de behöfliga åtgärderna.

7 §.

Varje socken å landet skall utgöra en brandrote; dock äger länsstyrelsen efter framställning medgiva, att

5 §.

Varje kommun å landet, som ej är köping, skall utgöra en brandrote; dock äger länsstyrelsen efter fram-

(Kungl. Maj:ts förslag)

vad sålunda är stadgat ej skall äga tillämpning i fråga om viss *socken* eller att två eller flera *socknar* må förenas till en brandrote.

Länsstyrelsen äger ock efter vederbörandes hörande besluta, att *socken* skall utgöra mer än en brandrote och huru i sådant fall *socknen* skall till brandrotar indelas.

Stads icke planlagda område så ock dylikt område inom köping, som utgör egen kommun, skall, där länsstyrelsen efter vederbörandes hörande finner skäligt så förordna, utgöra en eller flera brandrotar.

6 §.

Det åligger *kommun* att i enlighet med bestämmelserna i denna lag vidmakthålla ett skogsbrandväsen, som kan anses tillfredsställa skäliga anspråk på trygghet mot skada av skogseld. För fullgörandet av dessa åligganden indelas kommunerna i brandrotar.

Länsstyrelse skall, var inom sitt län, vaka över att skogsbrandväsendet är tillfredställande ordnat.

8 §.

Består brandrote av kommun eller del av kommun, skall kommunen utöva brandrotens rättigheter och fullgöra dess skyldigheter. Handhavandet av brandrotens angelägenheter tillkommer närmast, å landet kommunalnämnden och i stad drätselkammaren, därest handhavandet ej uppdrages åt en för sådant ändamål

(Utskottets förslag)

ställning medgiva, att vad sålunda är stadgat ej skall äga tillämpning i fråga om viss *kommun* eller att två eller flera *kommuner* må förenas till en brandrote.

Länsstyrelsen äger ock efter vederbörandes hörande besluta, att *kommun som i första stycket sägs* skall utgöra mer än en brandrote och huru i sådant fall *kommunen* skall till brandrotar indelas.

Stads icke planlagda område så ock dylikt område inom köping, som utgör egen kommun, skall, där länsstyrelsen efter vederbörandes hörande finner skäligt så förordna, utgöra en eller flera brandrotar.

6 §.

Det åligger *brandrote* att i enlighet med bestämmelserna i denna lag vidmakthålla ett skogsbrandväsen, som kan anses tillfredsställa skäliga anspråk på trygghet mot skada av skogseld.

7 §.

Länsstyrelse skall, var inom sitt län, vaka över att skogsbrandväsendet är tillfredställande ordnat.

8 §.

Består brandrote av kommun eller del av kommun, skall kommunen utöva brandrotens rättigheter och fullgöra dess skyldigheter. Rätten att besluta i brandrotens angelägenheter utövas å landet av kommunalfullmäktige eller, där sådana ej finnas, å kommunalstämman samt i stad av stadsfullmäktige. Förvaltningen av

(Kungl. Maj:ts förslag)

utsedd skogsbrandstyrelse eller annan kommunal förvaltningsmyndighet.

(Utskottets förslag)

brandrotens angelägenheter handhas å landet av kommunalnämnden och i stad av drätselkammaren, där est ej kommunen finner skäligt uppdraga förvaltningen åt en för sådant ändamål utsedd skogsbrandstyrelse eller annan kommunal förvaltningsmyndighet.

Äro två eller flera kommuner förenade till en brandrote och överenskomma de ej att bilda kommunalförbund för vidmakthållande av skogsbrandväsendet, ankommer det på dem att sinsemellan träffa de avtal, som i följd av gemenskapen må erfordras.

Bildas kommunalförbund, skall förbundet utöva brandrotens rättigheter och fullgöra dess skyldigheter.

9 §.

För varje brandrote skola finnas en brandfogde och en vice brandfogde. Till brandfogde och vice brandfogde förordnas efter brandrotens hörande av länsstyrelsen för en tid av fyra år därtill lämpliga personer, vilka äro mantalsskrivna inom kommun, som ingår i brandroten. Då förordnande meddelats, skall brandroten genast underrättas.

Brandfogde och vice brandfogde, vilka skola vara mantalsskrivna och boende inom kommun som ingår i brandroten, väljas för en tid av fyra år av dem som utöva brandrotens beslutanderätt. Då brandfogde eller vice brandfogde valts, skall länsstyrelsen genast underrättas, och ankommer det på länsstyrelsen att pröva den valdes lämplighet för uppdraget. Den valde skall av länsstyrelsen förordnas, där ej särskilda skäl annat föranleda. Består brandroten av två eller flera kommuner och enas kommunerna ej i valet av brandfogde eller vice brandfogde, skall en av de valda av länsstyrelsen förordnas, där ej särskilda skäl annat föranleda.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara brandfogde eller vice brandfogde än:

- a) ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget;
- b) den som uppnått sextio års ålder;
- c) den som eljest uppgiver hinder, vilket godkännes av länsstyrelsen;
- c) den som eljest uppgiver hinder, vilket godkännes av brandroten; eller

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

d) den som de fyra senaste åren tjänstgjort såsom brandfogde eller vice brandfogde.

Befinnes brandfogde eller vice brandfogde under tjänstgöringstidens lopp icke vidare vara för befattningen lämplig, äger länsstyrelsen skilja honom från densamma.

Vid uppkommen ledighet äger länsstyrelsen förordna lämplig person att uppehålla befattningen, intill dess densamma blivit i föreskriven ordning tillsatt.

10 §.

Brandfogde åligger: att vaka över att de till förekommande av skogseld meddelade bestämmelserna varda noggrant iakttaga; att utöva närmaste inseendet över brandrotens skogsbrandväsen; samt att till laga beivran anmäla förseelser mot denna lag eller mot skogsbrandordning.

Vice brandfogde skall vid brandfogdens frånvaro träda i hans ställe samt eljest, i den mån så finnes erforderligt, biträda brandfogden i dennes åligganden.

11 §.

Brandrote är pliktig att till brandfogde och vice brandfogde utgiva skäligt arvode för uppdraget.

11 §.

Brandfogde och vice brandfogde äro med avseende å rätt till gottgörelse i anledning av sitt uppdrag likställda med vald ledamot av kommunal nämnd, som utsetts till ordförande; dock att i fråga om ersättning för deltagande i eller annan verksamhet för släckning av skogseld gäller vad nedan i 25 § föreskrives.

12 §.

För brandrote skall finnas skogsbrandordning, upptagande de föreskrifter, som utöver i denna lag eller eljest i vederbörlig ordning meddelade bestämmelser äro erforderliga till förekommande och släckning av skogseld.

Beslut om antagande av skogsbrandordning fattas av den eller de kommuner, som bilda brandroten, eller, där brandroten utgör del av kommun, av kommunen.

Beslut om antagande eller ändring av skogsbrandordning fattas av brandroten.

Skogsbrandordning skall angiva:

- a) då särskild skogsbrandstyrelse finnes, dennas sammansättning;
- b) de åligganden och befogenheter, som ankomma å den förvaltande myndigheten;
- c) skogsbrandväsendets organisation; samt

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

d) de åligganden och befogenheter, som ankomma å brandfogden och vice brandfogden.

I skogsbrandordning må för överträdelse av dess föreskrifter stadgas böter, högst trehundra kronor, där ej å förseelsen kan följa straff efter allmän lag.

13 §.

1 mom. Beslut om arvode till brandfogde eller vice brandfogde eller om skogsbrandordning skall underställas länsstyrelsens prövning.

Beslut, som sålunda underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. *Beslut angående arvode må ej ogillas på den grund, att arvodet anses bestämt till för lågt belopp, med mindre beloppet uppenbarligen icke är skäligt.* Vägras fastställelse, skall skäl därtill uppgivas.

Har beslut fastställts, skall det utan hinder av besvär lända till efterrättelse, till dess annat vederbörligen förordnas.

2 mom. Finner länsstyrelse, att arvode icke blivit bestämt till skäligt belopp eller att skogsbrandordning, innehållande erforderliga bestämmelser till förekommande och släckning av skogseld, icke blivit antagen eller att brandrote eljest uppenbarligen åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag, skall länsstyrelsen hos brandroten göra framställning om rättelse. Vidtages ej i anledning av länsstyrelsens framställning erforderlig åtgärd, äger länsstyrelsen därom förordna. Finnes det vara av nöden, må länsstyrelsen förelägga lämpligt vite och till sådant vite fälla.

13 §.

1 mom. Beslut om antagande eller ändring av skogsbrandordning skall underställas länsstyrelsens prövning.

Beslut, som sålunda underställes, skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därtill uppgivas.

Har beslut fastställts, skall det utan hinder av besvär lända till efterrättelse, till dess annat vederbörligen förordnas.

2 mom. Finner länsstyrelse, att skogsbrandordning, innehållande erforderliga bestämmelser till förekommande och släckning av skogseld, icke blivit antagen eller att brandrote eljest uppenbarligen åsidosätter sina skyldigheter enligt denna lag, skall länsstyrelsen hos brandroten göra framställning om rättelse. Vidtages ej i anledning av länsstyrelsens framställning erforderlig åtgärd, äger länsstyrelsen därom förordna. Finnes det vara av nöden, må länsstyrelsen förelägga lämpligt vite och till sådant vite fälla.

14 §.

Klagan över beslut, som enligt denna lag meddelas av länsstyrelse, må föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

15 §.

Då brandfogde eller vice brandfogde förordnats samt då skogsbrandordning fastställts, skall meddelande härom av länsstyrelsen ofördröjligen införas i länskungörelserna.

16 §.

Vid släckning av skogseld utövas befälet av brandfogden. Har elden tagit eller hotar den taga större omfattning, äger länsstyrelsen förordna befälhavare.

17 §.

Skyldig att deltaga i släckning av skogseld är envar i trakten, å landet eller i stad, bosatt arbetsför man, som fyllt aderton men icke sextio år.

Vid skogseld eller överhängande fara därför åligger det ägare av häst, fordon eller båt att på begäran av befälhavaren ställa sådant fortskaffningsmedel till hans förfogande samt innehavare av telefon att upplåta densamma åt befälhavaren eller den, som går hans ärenden.

18 §.

Uppkommer skogseld eller är överhängande fara därför för handen och kan ej den, som varnar elden eller faran eller eljest får kunskap därom, genast släcka elden eller undanröja faran, åligger det honom dels att, om släckningsskyldiga veterligen uppehålla sig i närheten av brandstället, genast giva dem underrättelse, dels ock att, så fort ske kan, underrätta brandfogden eller annat brandbefäl eller polisman eller vid skogsstaten eller hos skogsvårdsstyrelsen anställd person. Har polisman eller vid skogsstaten eller hos skogsvårdsstyrelsen anställd person erhållit sådant meddelande, skall han genast underrätta brandfogden härom.

Har brandfogde erhållit kunskap om skogseld eller överhängande fara därför, skall han ofördröjligen sammankalla nödigt manskap för eldens släckning samt, så fort ske kan, underrätta vederbörande polismyndighet.

Kallelse till eldsläckning skall av envar utan dröjsmål fortskaffas.

Envar släckningsskyldig är efter kallelse pliktig att, försedd med tillgängliga släckningsredskap, genast begiva sig till anvisad plats och deltaga i släckningsarbetet. Befinner släckningsskyldig sig i närheten av brandstället, skall han, så snart han fått kunskap om branden, utan kallelse skynda dit och taga del i nämnda arbete.

För släckning av skogseld, som tagit eller hotar taga större omfattning, skall befälhavaren, där så erfordras, göra framställning om militärhandräckning hos länsstyrelsen eller annan myndighet, som är behörig att begära sådan handräckning. •

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

19 §.

För hämmande av skogseld må släckningsmanskap fälla träd, anlägga moteld, undanskaffa hägnad eller vidtaga andra dylika för ändamålets vinlande nödiga åtgärder, dock att, där befälhavaren eller annat brandbefäl är tillstädes, hans föreskrift först skall inhämtas.

20 §.

Ej må släckningsskyldig utan giltigt skäl lämna släckningsarbetet, förrän han erhållit hemlov.

Befälhavaren äger, där så erfordras, ålägga en eller flera släckningsskyldiga att, sedan elden dämpats, hålla vakt vid brandstället, till dess släckningen är fullbordad.

21 §.

Såsom giltigt skäl att utebliva från eller lämna släckningsarbete gäller, om någon icke utan fara för hälsan eller utan eftersättande av viktiga göromål, som icke tåla uppskov, kan infinna sig eller kvarstanna eller om ledighet här för vägrats honom av arbetsgivare eller arbetsledare.

Den, som är i annans tjänst eller arbete anställd, må ej av arbetsgivaren eller arbetsledaren förvägras den ledighet, som för släckning av skogseld må ifrågakomma och som kan utan synnerlig olägenhet medgivas.

22 §.

Den, som bryter mot vad i 1, 2, 3 eller 4 § finnes stadgat eller ej ställer sig till efterrättelse vad i 17 § andra stycket, 18 § första, tredje eller fjärde stycket eller 20 § första stycket föreskrives eller åläggande, som givits enligt 20 § andra stycket, så ock släckningsskyldig, som ej åtlyder vad befälhavaren eller annat brandbefäl i eller för släckningsarbetet befäller, straffes med dagsböter.

Har den, som är i annans tjänst eller arbete, uteblivit från släckningsarbete till följd därav, att arbetsgivare eller arbetsledare i strid mot föreskriften i 21 § andra stycket vägrat honom ledighet, eller har han av sådan anledning lämnat släckningsarbete, förrän han erhållit hemlov, vare arbetsgivaren eller arbetsledaren förfallen till samma ansvar, som i första stycket av denna paragraf sägs.

23 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förseelse mot denna lag eller mot skogsbrandordning.

24 §.

Böter och viten, vilka ådömas efter denna lag eller efter skogsbrandordning, skola tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän lag.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

25 §.

Den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av skogseld, må kunna av statsmedel bekomma ersättning eller särskild belöning därför ävensom ersättning för skada till följd av arbetet.

Har vid mera långvarigt släckningsarbete visat sig nödvändigt att genom ledningens försorg ordna gemensam proviantering, skall kostnaden härför bestridas av statsmedel.

Närmare bestämmelser i oförmälda hänseenden meddelar Konungen.

Denna lag, varigenom upphäves lagen den 14 oktober 1914 (nr 281) om förekommande och släckning av skogseld, träder i kraft den 1 januari 1939. Om indelning i brandrotar och om skogsbrandordning, att tillämpas från och med sistnämnda dag, må dock jämväl dessförinnan beslutas i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

B) att den i ämnet väckta motionen måtte anses besvarad genom utskottets hemställan under A).

Stockholm den 16 april 1937.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Schlyter, Klefbeck, Erik Anderson*, Velanders, Ernst Svenson, Otto Wangson, Berglund och Roos*;

från andra kammaren: herrar Lindqvist, Ryberg, Olsson i Mellerud, Johansson i Krogstorp, Larsson i Hede, Johnsson i Kalmar, Olsson i Rimforsa och Landgren.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

R e s e r v a t i o n

av herrar *Lindquist, Johnsson* i Kalmar och *Landgren*, vilka anfört:

I den omläggning av skogsbrandväsendets organisation, som avses med propositionen, ingår såsom ett väsentligt led förslaget om skyldighet för kommun att utgiva arvode till brandfogde och vice brandfogde. Skogsbrandväsendets effektivitet blir också helt naturligt till stor del beroende av om brandfogdarna kunna i erforderlig mån ägna tid och arbete åt sitt uppdrag. Ur denna synpunkt är det angeläget, att brandfogdarna tillförsäkras skäligt arvode, och att i lagen upptagas bestämmelser som lämna verklig garanti för att så blir fallet. Vi anse därför att 11 och 13 §§ böra behållas i den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen.

Vad angår det i 5 § av Kungl. Maj:ts förslag upptagna stadgandet om röjning efter avverkning invid järnväg vilja vi erinra om att samtliga de myndigheter och sammanslutningar, som under förarbetena till förevarande lagstiftning uttalat sig om skogsbrandkommitténs motsvarande förslag, förordad upptagande i lagen av en bestämmelse i ämnet. Ett uteslutande ur förslaget av en dylik bestämmelse skulle endast ytterligare öka den tveksamhet och osäkerhet som otvivelaktigt råder på området. Vi vilja därför på de av departementschefen anförda skälen tillstyrka att i lagen intages en bestämmelse av den lydelse som föreslagits i 5 § av Kungl. Maj:ts förslag.

På grund härav hemställa vi att nedannämnda paragrafer i det av utskottet framlagda lagförslaget erhålla följande lydelse:

5 §.

(Lika med 5 § i *Kungl. Maj:ts förslag*.)

6 §.

(Lika med 5 § i *utskottets förslag*.)

7 §.

Det åligger brandrote att i enlighet med bestämmelserna i denna lag vidmakthålla ett skogsbrandväsen, som kan anses tillfredsställa skäliga anspråk på trygghet mot skada av skogseld.

Länsstyrelse skall, var inom sitt län, vaka över att skogsbrandväsendet är tillfredsställande ordnat.

11 §.

(Lika med 11 § i *Kungl. Maj:ts förslag*.)

13 §.

(Lika med 13 § i *Kungl. Maj:ts förslag*.)